

(Политика: 15.07.2009)

Већ скоро две деценије интензивно пропада индустрија Србије, а тај процес пролази готово незапажено из, углавном, два разлога. Прво, зато што је то време било препуно, за нас стално судбоносних догађаја, и друго, зато што је наше друштво дошло у готово надреално стање и „теши“ се да та индустрија „одавно не ради“, па то само треба признати и – окончати. Свакако није тајна да је наша индустрија у веома лошем стању, али то се не може поправити тако што ће бити уништена да би се десила нека нова индустријализација коју ће обавити неко други за нас. То није реално, а ево и зашто.

Постојећа индустрија у Србији није настала лако и никако само као резултат социјалистичке индустријализације, како се често погрешно мисли. Она је стварана дуже од сто година. Ондашњи индустријалци су оснивали тада респектабилне фирме као што су железара „Сартид“ (данас Ју-Ес Стил), фабрика авионских мотора (данас ИМП), али и више фабрика тешке машиноградње, возила и др. Део индустрије је стваран после Другог светског рата, али и је и тада настало доста добрих фабрика, попут једне „Прве петолетке“ и других.

Сва та индустрија (и добра и лоша) била је, последњих двадесетак година подвргнута нечувеном, окрутном експерименту да преживи међународну блокаду, НАТО бомбардовање, исцрпљујућу приватизацију и још много тога. Јасно је да би то тешко преживели и моћни гиганти са Запада попут једног „Џенерал моторса“, „Опела“ или „Фијата“, које њихове владе издашно и отворено, видимо, помажу да лакше поднесу ударе економске кризе.

Зашто то раде владе старих капиталистичких држава, које уз то имају и много веће и уређеније тржиште и све његове механизме као помоћ? Кратко речено, због тога што сматрају важним да и у 21. веку сачувају своју тзв. реалну економију и индустрију.

Овакво понашање развијених земаља могло би и нама да отвори очи да покушамо да сачувамо бар део преостале индустрије – док није касно. А не да се надамо да ће баш те земље, односно њихове фирме, да нам изграде нову и бољу индустрију.

Ево бар два разлога зашто да то чинимо баш сада.

Прво, остатак индустрије је веома редукован, остао је без стручњака и потребно му је подмлађивање. Ако се нешто не уради угасиће се „природним ” путем. Без квалификованог кадра и без индустријског искуства, добијаћемо само инвестиције у погоне за монтажу и дораду.

Друго, због светске кризе, држава тешко може приватизовати бивше гиганте као што су „Прва петолетка”, „14.октобар”, ИМП, ФАП и други. Чак и да успе, она за њих не може добити више од десетак милиона евра, и то углавном због земљишта.

Само ова два разлога су довољна да држава промени стратегију. Она треба да се одрекне (нереалних) очекивања о великој заради при продаји, а да јој приоритет буде да фабрике кроз приватизацију обнавља и упошљава.

Држава не треба да се устеже да тај процес осмисли и организује, када то већ раде и такве земље као што су САД, Немачка и друге.

Ако се ништа не уради, индустрија ће, у условима светске кризе, наставити полако (а богами, можда и брзо) да пропада и онда ћемо изгубити своју индустријску будућност.

(Аутор је магистар техничких наука, Београд)